

הרב אפרים כחלון
מחבר שו"ת אך טוב לישראל

האם יש שכר פסיעות גם בחזרה מהמצוה

כט אייר תשע"ח

לכבוד הרב גדעון בן משה שליט"א אב"ד ירושלים וראש מוסדות יורו משפטין.
השלום והברכה

במה שהסתפק אם יש שכר פסיעות גם בחזרה מהמצוה.

הנה בגמרא בסנהדרין (דף צו ע"א) מבואר שנבוכדנצאר זכה לכל הכבוד הזה, שהיה שולט בכיפה, לפי שהלך ד' פסיעות לכבוד ה', ורצה לעשות עוד פסיעות וגבריא אל עצרו. עיין שם כל המעשה. והרי לאחר שעשה ד' פסיעות, בודאי שחזר למקומו, ועל זה לא מוזכר שקיבל שכר, הרי שעל החזרה לא קיבל שכר.

כיוצא בזה מובא במדרש שמואל (מהדורת בוכר, פרשה כ, אות ד): "ויגש הפלשתי השכם והערב וגו" (שמואל א, יז, טז), אמר רבי ברכיה בר רבי יצחק בשכר ארבעים פסיעות שהלכה ערפה עם חמותה נתלו לבנה מ' יום, הדא הוא דכתיב 'ויתיצב ארבעים יום' (שמואל א, יז, טז). ואין לפרש ששכרה היה ממה שליוותה אותה עשרים פסיעות וממה שחזרה עוד עשרים סך הכל יעלו לארבעים, שכן אמרו בשכר ארבעים פסיעות שהלכה ערפה עם חמותה וכו', והיינו שמנו רק את הפסיעות שהלכה עם חמותה, והיינו בדרך הלוך.

וראיתי בתלמוד ירושלמי מסכת ברכות (וילנא, פרק ה הלכה א): "רב חונא אמר זה שהוא הולך לבית הכנסת צריך להקל את רגליו מה טעם 'נדעה נרדפה לדעת את ה'" (הושע ו, ג), וכשהוא יוצא צריך להלך קימעא מה טעם 'כי אתה צעדי תספור' (איוב יד, טז). ע"כ.

וכתב בבניהו על הירושלמי שם: "כי אתה צעדי תספור - פירוש ההליכה מביתו לבית הכנסת היתה למשל מאה פסיעות מחמת שהיקל ברגליו, ובחזרתו מבית הכנסת לבית הלך קימעא שקיצר פסיעותיו, אז כשיתן לו הקב"ה שכר פסיעות שקוצב לו שכר על כל פסיעה בפני עצמה אינו נותן לו שכר על מאה פסיעות

שעשה בהליכתו לבית הכנסת אלא מונה פסיעותיו שהיה לו בחזרתו, ומחשב לו פסיעות הליכתו - שהלך מהר, כפסיעות חזרתו - שהולך לאט". עכ"ה.
ומכאן משמע שאין שכר בחזרה מהמצוה, ורק בבית הכנסת, שצריך לילך לאט ביציאתו, יש לו שכר פסיעות.

ולאחר החיפוש מצאתי בדרך רמיזה כן בשו"ת חתם סופר (חלק ה חושן משפט סימן קעו), שדן שם בשאלה אודות אחד שהונה את חברו המוהל שגולד לו בן ונסע המוהל מהלך ארבעה שעות מקהלתו לכפר ההוא, והנה שיקר בו ונקבה ילדה והיה לשחוק בעיני כל וכו', ותובע המוהל שכרו על ביטול זמנו ועבודתו, ובתוך דברי תשובתו שם כתב: "דיותר נוח למוהל למול ולקבל שכר שמים של פסיעות הולך ב' פרסאות מצוה מלישב בטל, וא"כ צריך לשלם לו שכרו משלם ושכר מילה הוא עשרה זהו' ושכר פסיעות אין בידי לשער וכו'" עכ"ה.

והנה יש לעיין, שבשאלה מוזכר שנסע המוהל מהלך ארבע שעות, ובארבע שעות (240 דקות) יכול לילך קרוב לד' פרסאות, שכן כל פרסה היא ד' מילין, וכל מיל שיעורו 18 דקות, נמצא שבכל שעה הולך 3.3 מילין, כפול 4 עולה 13.3 מילין, שהם קרוב לד' פרסאות (3.333), היאך הזכיר בתשובה שהלך רק ב' פרסאות מצוה, שהוא חצי מהזמן (144 דקות)? ועל כרחינו לומר שכונת הרב חתם סופר, שרק על ההליכה יש את השכר ועל החזרה אין לו שכר, וכאמור. ודו"ק.

ומ"מ שורת הדעת נוטה, שגם על הטירחה הזו שחוזר יקבל שכר - אך לא שכר פסיעות כמו שהלך, וכדומה לזה מצאנו מה שאמרו חז"ל בשלהי חולין, שלוחי מצוה אינם ניזוקים לא בהליכתם ולא בחזרתם. ע"ש.

